

Kroz prozor sam odaslao u noć sav onaj silan zadah što je prokuljao ovamo po prorezima oko tankih dvokrilnih vrata sobnih i onda nabujao u oblak grobnoga smrada koji guši. Iz susjedne sobe javlja se još teški porculanski lavor najdubljim glasom udaraljki i čuje se iz te starinske zvonjave ožimanje i pištanje spužve kojom žalosne ruke moje žene ispiru Madonin zadak. Drhturim od mokre jugovine i ne dišem ni sada niti sa pola pluća. I čaj je otrovan; parim samo lice i oči na rumu što hlapi iz tople šalice. Odonud iz sobe krešti Madona:

– Me romperà le šalice quel prokleti onaj tamo! Će mi razbit sve!

Tanahno krilo vrata podrhtava kao kartonska ploča otvarajući se samo.

– Začepi taj nos! – smiješi se meni Draga.

Smiješi se Draga, da, da, smiješi se, ceri se... Kad tako pronosi žaru, njezin je smiješak samo mrki kolobar oko usana i on se koncentrično širi i preko brade i preko nosa, i tako zasjeni oči. A tešku zemljanu žaru nosi moja žena pred sobom kao urnu, očiju mrtvih, sljepačkih, do dvorišnoga zida. Tamo se uspne na kamen, na ružičasti mramorni trupac od prastare kolone, i iskrene posudu dolje prema moru. Prah naše Madone raznose svete rijeke.

Ganges će otplaviti pokoljenja, a ova će Madona i dalje slati svoje ostatke svakih osamnaest dana preko zida u plitki Jadran. Ona je neuništiva, umire nadugo, gledajući kako žena i ja kraj nje starimo.

Doktor se pred njom križa i veli: »Ma gospođice Madona, i onda?! Pa dokle ćemo mi ovako, draga gospođice!?»

Ona mu na to odgovara, da neka se strpi još koji dan »a dok ozdravim! Pacjenca!«. I Doktor se dalje onda križa u našoj sobi, ljutito. Ispod glasa. Za njega je to Velika Zagonetka Prirode. A humani razlozi zabranjuju im, razumije se... o tome nema ni govora... i druga je sada stvar koliko su humani... reklo bi se da bi bilo više humano, i pravedno i milosrdno prema nama koji smo još relativno mladi ljudi... da se posvetimo svojoj djeci. U ime Oca... znači, i čuje dobro i vidi! I baš svakih osamnaest dana... kao sat! Ovo još, dakle, u medicinskoj naprosto literaturi nema. Ne. Ta, koliko ima godina ona? Pa ima godina i godina... gotovo nebrojeno! I mi joj nismo rod? Nevjerojatno, nemoguće da ni rodbina nismo nikakva! Udara se po džepovima, križa se nespretno, nekako vršcima prstiju, na vratima, pa u dvorištu; prekriži se valjda još iza ugla, sam za sebe. Tako svaki put. Pozdravlja me prvi jutrom na ribarnici, sućutno; pita lijepo, govornički, da neka ja njemu onako odgovorim, kako je to, perbako, uopće moguće zapravo. A što bih ja njemu imao objašnjavati, je li! Ja se ne čudim mrtvacima što žive pokraj nas i što nas drže u svojoj službi i pokornosti. Čudim se živima, odakle smognu toliko snage u nemoći i u bespomoćnosti, i sebi se čudim i pitam, kako možemo trajati mi ovako. I to nije govorničko pitanje, moj gospodine Doktore, nego moje beznadno pitanje, i nije ništa nemoguće za nju kao ni za nas, svi smo mi rod i rodbina, u krvnoj svezi s mrtvima, u fekalnome srodstvu s umirućima, s plavimjadranom, s ovim zasmrađenim kisikom što ga udišemo... Nego, kupit ćemo mi, Doktore, ovo nešto malo ribe što se ugojila pod Madoninim dvorišnim zidom, i razići se svaki svojim milim poslom u miru bratskom i srodničkom. Cipli će nas ujediniti. I - dobar tek!

Moj mili posao gori je od Doktorova, ali sam gotovo već naučio s tekom jesti.

- Počni - kažem Dragoj - počni frigati one ciple, da ne čujem kako stara rogozori.

Ona je isprala i iskrenula žaru naglavce na terasi da se ocijedi.

- Počni - kažem - one ciple, očišćeni su.

Moja žena pere ruke dugo još, dugo, jadnica. Trebat će sutra ići po vodu.

- Mali! - zove Madona.

- Šta je, Madona? - pitam iz dovratka. - Opet nekog belaja zovete. Da čujem!

U njenoj sobi je mrak. Ona stenjući diše u dnu sobe. Nema je. Sklupčana negdje u dubini kreveta kao u zipci. Ali ispunjava praznu akustičnu sobu svojim hripanjem, i čini se da je svu ovu tmušu i tmicu istisnula iz svoga tijela, kao sipa.

- Mali! Ne čuješ ti ništa, a!

S vrata me odgurne Draga:

- Maloprije smo fino sve načinili, pokakali se i oprali; šta sada opet, ha?! - pita moja žena zakoračivši u mrak Madonine sobe. Njoj nije teško ući u tu grobnicu; ona, nevoljna, provodi ondje dane i noći.

- Ako se ne ćete umiriti, onda noćas spavam i nema me, orajt!

- Bila bi kadra, bila bi, si. Da nema pakla. Zločinci! Ma onda ću ja plakati na sav glas, draga moja, i kričati. Tutta la notte san ti kadra!

- Šta vam fali? - pita ucijenjena Draga. - Šta vam sada fali?

- Ne čujem da se prati zdravomarija, to mi fali. Kao duši kršćanskoj...

A šta ću, počeo sam brže-bolje mrmeljati bilo što, povlačeći se u našu sobu-kuhinju, a i Draga je došla za mnom, stala valjuškati ribu po brašnu i u po glasa moliti: »Pokovječni daruj njima i svjetlosvječna za naše duše morat ćeš mi donijeti vodu nestalo je jer se moram okupati prije puta duše u čistilištu a onda možeš poslije počivati koliko hoćeš počivati u miru aaamen...«.

Koludrice su zvonile večernji pozdrav sa svoga malog zvonika već gotovo tisuću godina neprestano. Od jedanaestog stoljeća, lejdisendžentlmen. Uzorak arhitekture. Točnije, Sveti Andrija apostol, kao što se vidi...

Uzeo sam pocinčani kabao kao što se uzme dijete za ručicu i izveo ga kroz stražnje dvorište u vrt, zvonio njime i odzvanjao svetom super-momku Andriji na njegovu tisućgodišnju popijevku, bubnjajući koljenom o kabao. Zvono je još poskočilo dva-tri puta na jednoj nozi, snebivajući se nad mojim bestidnim kablogramom, i onda ušutjelo kao da je u more palo. Nije zaostao u zraku ni onaj romantični bruj nad toplim večernjim brazdama. Toga na Svetom Andriji nema. Zvona su mu plehnata. Kad se naklepeču stvar je svršena; ne zna se više ni gdje je to svršilo.

Pa se jednoga dana zapravo ne će točno znati ni gdje je svršio moj jedini život. Ovdje – prije toliko godina, kad sam udario u skrbništvo nad umirućom Madonom, ili u slobodi, ako nadživim ropstvo.

Još nisam ni izišao iz stražnjega dvorišta – na pragu verande iza sebe razabrao sam klopot ženinih natikača. Pričinilo mi se da sam začuo: »po popa, trč' po popa!«. Zastao sam, i onda gotovo potrčao k njoj. Iz tame mi je samo pružala onaj naš posvitak, krpeni kolač za na glavu pod maštel, koji sam bio zaboravio izšetavši sa svojim kablom. Pitam ipak:

– Šta... ili ima šta?!

– Bože, lud si! – izdahne moja žena, misleći na mene, a ne... na Onoga koga zaziva.

– Piero! Piero mali! – čulo se dozivanje iz one sobe. Madona je sada zvala moju ženu imenom svoga brata, koji je, kažu, umro još u kolijevci.

Draga se mrzovoljno odazvala i zatim mi prošapuće:

– Možemo se predomisliti. Pa da ostanem. Ali nemoj mi ludovati!

Kao da je odjednom ispunjen mokrim rubljem, kabao je otežao u kovitlacu jugovine i povukao me kroz vrt. Nisam ja takve pameti da bih umio izludjeti. Jugo je. Osamnaest dana preda mnom u ovoj kućerini. Samoća. Predvorje groba. Život s kadaverom.

Guši me čisti zrak ljepljivom vlagom i dahom truleži iz vrtova. I nema ovdje toplih brazda i sve te romantike,

ni večernje, ni jutarnje. Ono malo zemlje što se nataložilo po vrtovima usred ovog kamenja, ono nije zemlja. Kuće, zidovi, uličice, dvorišta – sve je suh kamen i kamen, a vrtovi su gnojišta i smetlišta i groblja, kosti sagnjile i koža, gdje fermentira gnjecavo nešto što su ostavljala za sobom pokoljenja, kao talog, kao murga u kamenici. Kako bi inače nastao crni humus u ovim golemim kamenim zdjelama ozidanih dvorišta?! Ono što u tom kompostištu nije moglo istrunuti, stoji i danas posvuda po tim vrtovima u prikrajku: cementne glave s pundama, kapiteli, ploče, staklo, vaze od pješčanika i krhotine majolike. U viskoznom sosu od gnjiloće, masnom i bezobličnom, koji je za nas zemlja, i u koji se sade magnolije, pitospore, lovor i sempreverde.

Kucnuo sam na prizemni prozor u susjedstvu držeći krpeni kolač kao aureolu ponad svoga golišavog tjemena. Zatim sam podignuo aureolu kao da skidam moćnu tijaru, i kao da pozdravljam Kristov grob, pozdravio sam strašno lice svoje susjede onkraj stakla. Poklonio sam se zapravo slici straha, nagrđenoj prirodnom ružnoćom i natprirodnom koščatošću, modrilom i brkatošću.

Sve najljepše što je imala bilo je u njenom imenu, koje se uz nju nije činilo ni njenim ni lijepim. Naša prijateljica zvala se Erminija, a ne Erinija. Eto, događa se... Baš Erminija. I već se nekoliko godina otkako smo zapustili svoj bunar, po više puta tjedno iznova mene plašila, jer da sam originalan i vražji, a živci su joj osim toga takvi još odma... odma... terine utrobe!

– Sam rekla, oštija, da je ovo šanpjero došao popopovodu, majke tibožje! Sauuu reolom... rereolom.

– I zove te moja žena malo večeras da dođeš!

– Neka, bogati, jadna, pu tu tutuje... ajme, šta sam se sva prepala!! znam, znam da mora poč. Idem s tobom. Šta se boji, nekapu putuje pa gotovo!

Nacrpli smo vode iz bunara, nalili u moj kabao, a malo i preko kabla; vjetar je vodu mrsio, pa prskao i po kru-ni zdenca, što Erminija ne voli ne nevoli, jer su nas uvijek

učili stari, da voda koja izade iz gusterne nije više zdrava ako se o... ope... tope topet vrati unutra indrento.

Uzela je kabao za jednu ručku, ja za drugu, a posvitak mi tako nije bio potreban, pa sam njime uzmahivao održavajući protutežu, jer je težak... ima ga! U njemu su zbito ušiveni čohani okrajci starinskih prslučića, komadi pustenih papuča, šešira, vuna i svila u bičastim krpicama, vrpce s babiljih sutana, šugavi plišani ovratnici i talozi stoljetnih lušija, pa ova teška nabita savijača iz moje ruke širi jetki sapunski zadah splaćina i posnih variva koji izmiješan sa znojnim isparinama što ih u valovima emitira moja zadihana susjeda, gubi svoju smradnu osebnost i stapa se u neki jedinstveni žuki okus šćirenice i ovih dvorišta, ovoga juga i ove sudbine.

Kada smo ušli u Madonin vrt, Erminija otpusti kabao u mraku opasno naglo, pred same moje nožne prste, i reče ozbiljno:

- Umrit će ti, znaš! Nisam tire tirekla još ti nisam?! E, ma oće, umrit će stara sad brzo. Dok budeš sam. Bogami. Prije Božića, prije. Sad, saovidana.

Zapalio sam cigaretu ne bih li se odmaknuo od njena lica, i šutke otpuhivao ustranu. Da je govorila istinu, zapalio bih, mjesto cigarete, možda i svijeću Svetome Andriji. A opet...

- U Družbi klanja... klanjateljica predra... gocijenjene krvi je ona. Je ona. Ti to može biti znaš, e ma ne znaš da je svaka umrla prije Božića od tih... njih. Ako ne užezin, onda koji dan prije ili posli. I ova i ona i sve, ja ih sve znam, poštenja mi moga (ja sam netaknuta... od rođenja!), ne sve ženske, to nisam rekla, nego te njihove klanja... njanja... vražje, razumiš?! Ni jedna nije sestra... nnnjateljica nije preživjela Badnjak! Paroladonor!

- Ajderminija! Najmanje sedamdeset svaka.

- E, buzdo moj, ma nije, ali nije o... onaj zadnji i potonji. To ja govorim. Ne, oštija. Nije, kad ti ja katijakažem! Onda znaš da je.

Nismo se mogli sporazumjeti. Sagnuo sam se da podignem kabao, sagnula se brzo i ona, krenuli smo kao dvi-

je bezvezne hudobe i bene kroz mračni vrt u dvorište, šibani jugom. Nikada se nitko ne bi smio priseći da ne će u ovom vjetrovitom kozmosu jedne noći tegliti isti blesavi teret sa čovjekom kojega ne razumije, koji je odlutao nekamo onkraj razbora i tamo se ugnijezdio u nekoj suhoj beskrvnoj posteljici zauvijek.

- Ništa Dragoj ne ćemo reći, upamti, znaš! Ovako drži jezik... kako da ga nemaš. Ma to ti je jedan više jedan! To za staru. Jer bi se jadna bedasta Draga onda prepala, jer bi onda ostala, i fini ti je to onda Božić i novago novagodi-na, milogatiboga!

Uskoro smo u verandi odložili kabao i utonuli u oblak dima od prženog ulja. Moja je žena žmirkala iznad prskave tave kao što inače žmirka nad kraterom žare, a Erminija je pohitala u Madoninu sobu da se nauživa tuđe inferiornosti. Ja sam se ispružio na svome otomanu i čuo po tko zna koji put isti razgovor. Najprije je dugo trajala identifikacija, iako je Erminija sjedila u nas jednako koliko i u svojoj kući. Ali Madona se često i sa mnom i s Dragom ponovno upoznavala, a kamoli ne bi s Erminijom. I kada je konačno utvrdila da ona nije ni pokojna ova ni pokojna ona, nego baš mala Erminija, ona od pokojnog svoga oca... bel campion!... i pokojne one šporkulje, onda je Madona zaključila da je prema tome ne pozna, jer je nije vidjela otkako je izašla iz pelena.

- Vi ste... ovoga... mladi. Mali. Lako borati vama! - smijala se trzavo Erminija. - Ma Erminija nije više u pelenama, po santisima! Bit će i ona skoro poko... pokojduši! Koliko, ajde, imate... imate godina? Ukupno. Sveskupa.

- Sto! - ispali Madona uvjerenom i ponosno. - Stotinu in-punto. Punih.

- Aaa, ma ne će bito... bito... bitoliko, šjora Madona! Sto?!

- Koliko će onda insoma bit? - pitala je Madona znatiželjno, ali i svadljivo. - Po tvomu.

- Jedno, štajaznam... Bit će puno punomanje. Prilično.

Kratko je vrijeme potrajavao muk. Madona se iznenada prodera:

- Mali moj, aiuto!

- Ah, pusti je - reče Draga - čitav dan gnjavi kad je ju-go.

Ali Madona je već rikala histerično:

- Vratite mi Kampor, lopoviiii! Zločinci i farabutti! Ovo je moja kuća, sve je moje do temelja!

Draga je na viljušci ocijedila posljednjeg cipla, bacila sve u tanjur i pošla onamo.

- Dunque?

- Anđele moj čuvaru, izagnaj mi iz kuće vješticu i Belzebuba!

Velikim pokretima Draga je Erminiju izgurala iz sobe:

- Iššš! Maledetta vještica komunistička! Iššš... ala, sjedni dok je riba topla, malo ćeš s nama. Zatvorit ću vam, Madona, vrata, da vas ovaj dim ne grize... i ove bube belzebube...

- Zatvori vrata paklena, sve su mi uzeli komiti! I Kampor, i šume, i kanat, Pidoku, Kopunove vinograde, Kaštel i sve što sam imala, i Barbat, i Supetarsku, Kalifront... toliko sela i starine... pa mi još šalju vještice da mi ukradu godine! Ladri! Assassini! Koje sam pošteno stekla... i učinila... Cento anni precisi! Imam, imam. Stotinu! Esatto.

Plać ju je podsjećao na gubitke, a sjećanje na njih izazivalo je plač. I to je jedino za što još živi: da oplače svoje posjede, koje obilato preuveličava. I to je jedino čega se još sjeća iz vremena svoje lucidnije starosti - ta konfiskacija od prije dvadeset godina, koja ju je onda brzo poremetila. Duh joj odonda baulja samo po krivo izlomljenim predjelima iz mlađih dana, među tolikim mrtvima i u bezvremenoj tmuši nepostojećeg.

Tako smo polako i večerali, a moja žena čistila je cipla za Madonu, redajući po rubu tanjura perca čistoga ribljeg mesa. Hrskajući usput kože i oblizujući drače, govorila je Erminiji kako da što više pripazi na mene i na Madonu. Erminija je samo od vremena do vremena ponavljala:

- Majketimile, znam i ja! Od mene mu ne treba kompa... kompanija i reći ćemo... irećićemo društvo. Nego pri-skočit i dat ruku.

Govorila je uvijek brzo, sjeckajući ljutito, i grickaju-ći rijetki brk raspinjala kožu i usne u grimase neiskaziva prezira i gađenja, a obrve su joj poskakivale i sudarale se iznad nosa kao umjetni naljepci kakva turobnoga klauna pod kojima iskre dvije žaruljice naizmjenice, kao da svako oko pripada drugoj glavi.

Onda je otišla oprostivši se s mojom ženom:

- Ne treba meni puno svirati, farro quello... quelloche potro! Ne boj se ništa. I bog!

Kad smo ostali sami, dugo se čulo gdje Madona mulja desnima svoju gnjecavu večericu slasno i proždrljivo. Dra-ga je pripremila korito i grijala vodu za kupanje, a ja sam ogrnuo svoju penzionersku pelerinu i zakoračio u mrklinu uličice prosinačkih žrtava. Ne kažem da se ulica baš tako i zvala, ali prosinac je, evo, i moje prave žrtve tek otpoči-nju. A ove uličice, uostalom, svejedno koje ime nose. Svat-ko ih ionako naziva po imenima svojih bližih koji u njima bivaju, ili po nadsvođima, po konobi, ili po kladencu. Sve one nose na novim kamenim pločama preuzetno sama ve-lika historijska imena. Sve se goropade herojstvima ili di-če divizijama, a svaka bi se najgororukija i najgoropadnija divizija morala kroz njihove tjesnace provlačiti u koloni po jedan od vidjela do vidjela neprekidno, o suhoj hrani, i po-gušila bi se od obojaka u tijesnu procijepu. Drevna i stid-ljiva prošlost uličicâ nagrđena je ovdje nadmenom histo-rijom novoga svijeta, pa se i dvorište stare Kekine zove upravo Trg Thomasa Woodrowa Wilsona, a ne Dwor Keki-nin, niti Zeleni kadar, kao što jest odiskona. Svaki od tih natpisa zauzima pola ulice, jer predvraća su ovdje Trgovi; lomne skaličice - Ulice. A sve bi opet bilo rodnom srcu milo samo da Madona jednom zauvijek prestane sa svojim sto-ličicama.

Bilo bi drago i svoje. Živjelo bi se onamo gore sa Si-nom i Kćeri, s njihovim ispitima, skriptama i gužvancija-

ma, a ovdje ljeti kod znanaca našla bi se soba i rešo, i sve bi, kažem, bilo drago i svoje kao u prehistorijsko doba. Pa i taj glupi Woodrow. A mogla bi nam skuhati i Erminija. A moglo bi, Bože moj, biti sve to drukčije. Mogao bi Bog hodati po zemlji kao za Kulina bana, pa bi nam Božja majka kuhala na istočnjački način i jeo bih baklavu. Moglo bi biti kako nije i kako nikada ne će biti. Ne bih morao izlaziti i tumarati kao bena po mrklini i po južini, dok mi se supruga pere u koritu sodom da ne bi ponijela djeci u grad štogod Madoninih iscjedaka, i ne bih morao biti zbog toga sretan što, evo, vjetrim pluća od stogodišnjega smrada jedne trule nam utrobe. Nego bih zaigrao karte na kuhinjskome stolu u Zagrebu. Ili dječju ruleticu, mah-jongg, domino, bilo što. Možda bih sretno preživio važnu tramvajsku nesreću; svjedočio s lica mjesta nepristrano. Šetao po Zrinjevcu i kritizirao, otpuštao tihe vjetriće, pisao dopise čitalaca. Bio negdje nešto tajno kao izabran. Birati i biti biran!

Ali ne. Ja sam ratni vojni mirnodobski civilni invalid; ona tamo stara je invalid konfiskacije, nacionalizacije, kolektivizacije, komasacije, industrijalizacije... – historijski invalid! A moja jadna žena i djeca uživaju, pijani od slobode i od elektrifikacije, plodove mojih i Madoninih velikih žrtava obilno. Deo gratias!

Kada bi me uspjeli prisiliti da budem ono što nikada ne bih pristao biti prisiljen, dao bih umnožiti sve specijalke, prospekte i nautičke karte ovoga dragog Otoka... nekako... u negativu: gdje je Otok da bude slano jezero, može i boćato..., a more da se ucrtava kao kopno, kao pašnjak ili ledina. Elem, svatko da se pridržava slijepo naznačenog rasporeda! Da se živi konačno po novome. Da se više ne tumači svijet, nego da se stubokom mijenja! Naučno. Ili barem kartografski. Paaa tko preživi neka se domogne hridi pod kojom Velebit kupa svoje kurje oči u crvenom go-lootočkom kanalu, neka se domogne kako zna, i po magistrali autostopom u drugi garnizon... pa kako bude!

Zasad je bolje da lutam po nevidjelici. U ovo doba nema gostiju, nije sezona, nije »promestranaca«, pa nema

svjetla nikakva kod ovih heroja i divizija, nego kamena stuba u mraku, i vratolomija, moraš birati gdje da staneš kopitom. I biti biran.

- Dobra večer! – kažem. – Pa opet nešto slikaš!

- A tu još ove parcele kopiram za neke sutra katastarske izvode.

- Neg-gošta... neg-go-šta... – trepćem kao leptirić na svjetlo. – Ti jedini imaš u toj bočici tuša sudbinu našega življa.

- Čega?

- A, življa. Življa.

- Hoćeš reći: žilja? Ne. Aha, življa, kažeš. – Onda on crta dalje, povlači crte, uvlači dim iz cigarete, pa onako veli – Življa, a?

- Pa tako... življa. Nešto sam razmišljao... Mah!

- Ja, ja, razmišlja se – odvrća s razumijevanjem moj jedini ovdašnji... prijatelj, ili kako da kažem... igramo karate povremeno. Glupa igra, koja me nikad nije zabavljala. – Po jugu se razmišlja. Kako ne. A i ne pomaže baš.

Ne pomaže ni po buri, mislim u sebi. Ne pomaže ni kad pomaže. U tišini njegova čelična igla rapidografa ni da bi škripnula, a ipak para međe i suhoziđe i siječe korjenčice (ah, to je to žilje!) u pjeskovitoj posoljenoj crljenici: ovo je tvoje... ovo je njegovo, tako ostaje, tako će biti. Čelični šiljak klizi, podmazan znojem i krvlju. Tužite se Bogu, vi ratari!

Tako uđe u sobu jedina moja ovdašnja... ili kako da kažem... gospođa. Kibicira obično dok kartamo. I skuha kavicu. Pita sućutno:

- Recite mi, kako je, molim vas, jednoj staroj gospodici?

- Hvala. Pa jednako. Ja! Danas joj je malo, istina, laknulo.

Baš lijepo! – veli gospođa.

- Hehe, ne može ljepše. A kako vidim, od partije karata ništa. Ma nije me ni briga! Ovaj ovdje tušira dalje i crta te parcele...

- Molim? – pita ona iz čista mira (možda sam već počeo naglas misliti). – Kažem: baš lijepo!

- Dakako - velim ja - čak sam mogao, evo, malo izviriti... To se odmah osjeća.

- Oprostite, samo da pristavim kavicu! - kaže ova jedina gospođa. Premda to tako kažu i druge gospođe.

- A, ne - velim ja - hvala, gospođo! Moram.

- Ovaj tu vrug mi je, bogamu, hitan, ali da si malo počeka... veli onaj moj.

- Osim toga, žena mi putuje u ponoć, pa tako...

Kao da sam upalio prskalicu. Putuje? A ja s gospođicom Madonom kako ću!? Pa da, djeca, Božić, Nova godina, praznici. Barem jedanput godišnje! Istina, odrasli su. Ali uvijek tako odvojeni. Nije lako, a što možemo, da. Svi imamo svoj križ. Ipak, najpametnije što smo mogli učiniti. Radikalno! Samo kako ću sada ja?

Osim toga!? Osim toga, žena mi putuje! Osim čega?! Osim što ona putuje, ničeg nema. Ni svoga križa. Ništa se odavno nije tako značajno zbililo. I ne će skoro. Slanog jezera nema. Samo te parcele, katastar, utvrđujemo se na starom tlu. I nema ni kartašenja, ni danas, ni sljedećih osamnaest dana. Ni dobre crne kave. Ničega. Zbogom!

Trg Slobode skutrio se sav pod kišobranom jedne jedine crnike. Ona je zasađena prije četrdeset godina, i dok se njezina simbolična posestrima Sloboda u mukama rađala, kržljala i preporučala, crnika se lijepo razrasla, i onako ušljiva natkrilila svoj prostor. On je pod njom suh za kiša, na njemu nema sunca ni neba i ni trga zapravo nema više. Samo drvo Slobode prosipa žir u svoju pretijesnu betonsku zdjelu. Ali prašćići ovamo ne zalaze. Ovamo dolaze oni ostali koji žira ne trebaju, a ni ušljive slobode ne nalaze... dolaze radi mora što se pod trgom, kao pod komandnim mostom, lomi o temelje grada.

Ovdje se osjećaju jačima. Dođu sanjariti o plovidbi ili o smrti, kao ja sada, dok vani toliki svjetionici žustro žmigaju kao vražji nakot, ne osvjetljujući ništa. Pale se sami za se. Da li na kraju kopna, ili na rubu mora? Negdje u srcu nedogledne tame koja nema obrisa. Kao u snu.